

FAQ - Alternatieve bpv

Datum: april 2021

Van: Kennispunt MBO Onderwijs & Examinering. Gevalideerd door het ministerie van OCW en SBB

Contact: www.onderwijsenexaminering.nl en info@kennispuntmbo.nl

Wat vermeldt het Servicedocument over alternatieven voor de bpv?

Door de coronacrisis is een aantal knelpunten ontstaan met betrekking tot de beroepspraktijkvorming in de BOL in bepaalde sectoren en regio's. In het servicedocument wordt een aantal mogelijke oplossingen genoemd. Daarbij geven optie 6 en 7 de ruimte om zonder officiële BPV toch studenten de mogelijkheid te bieden om leerdoelen te behalen. Er staat:

- *“Een zesde optie is dat de school praktijkonderwijs op de locatie van een werkgever laat plaatsvinden, zonder dat sprake is van een erkenning door SBB. Het betreft dan praktijkonderwijs als onderdeel van de 1.600 studiebelastinguren, maar dit kwalificeert zich niet als bpv-uren. De overweging om hier in uitzonderlijke gevallen gebruik van te maken is dat tijdens het leren bij een werkgever andere vaardigheden worden aangeleerd dan binnen een schoolse setting. De school beoordeelt of de betreffende locatie geschikt is voor de uitvoering van het praktijkonderwijs en legt daar verantwoording over af. Erkenningen door SBB kunnen achterwege blijven bij dit praktijkonderwijs.*
- *Een zevende optie is het behalen van leerdoelen via praktijkopdrachten in begeleide onderwijstijd, bijvoorbeeld in een gesimuleerde omgeving of via praktijkopdrachten in de school. Deze oplossing moet als last resort en bij wijze van uitzondering worden toegepast en zal niet kunnen gelden voor die opleidingen waarvoor er wettelijke beroepsvereisten zijn die gerelateerd zijn aan de bpv.*

Als er wordt gekozen voor een alternatieve invulling van de bpv zoals hierboven in optie 6 en 7 beschreven, legt het onderwijsteam vast welke leerdoelen met deze alternatieve vervangende 'bpv' behaald worden. Dit kan – samen met de beoordeling - in het diplomadossier van de student worden opgenomen als het om individuele afwegingen en aanpassingen gaat. Goede afstemming tussen het onderwijsteam en de examencommissie is van belang bij het opnemen van alternatieve stages in het diplomadossier. Het is als gewoonlijk aan de examencommissie om te beoordelen of aan de diploma-eis m.b.t. bpv is voldaan. Indien een aanpassing voor een heel cohort geldt, wordt de aanpassing opgenomen in een addendum bij de OER. Zie voor meer informatie de handreiking [‘Verantwoorden van aanpassingen in onderwijs en examinering’](#).

Waar is deze FAQ voor bedoeld?

Op maandag 31 maart 2021 organiseerde het kennispunt een vragenuurtje over alternatieve vormen van bpv. De veel gestelde vragen die vooraf en tijdens deze sessie zijn gesteld, zijn in dit document verzameld. De antwoorden zijn in samenwerking met het ministerie van OCW, de Inspectie van het Onderwijs, de MBO Raad en SBB tot stand gekomen. Wil je nog meer weten? Stel dan via het vragenformulier op de website van het [kennispunt](#) jouw vraag.

Veel gestelde vragen, thematisch geordend

Kwaliteitsborging en verantwoording

1. Wie bepaalt of met de alternatieve bpv aan de diploma-eis bpv is voldaan? Ligt deze verantwoordelijkheid bij het onderwijsteam of de examencommissie?

- Het onderwijsteam is verantwoordelijk voor de bpv. Wanneer het onderwijsteam ervoor kiest om studenten de leerdoelen te laten behalen via een stage bij niet-erkende bedrijven of door praktijkopdrachten, ligt de verantwoordelijkheid voor een kwalitatief goede invulling ook bij dit onderwijsteam. Het team beoordeelt ook in deze gevallen wanneer de student zijn leerdoelen voor de bpv heeft behaald. Uiteraard is het wel verstandig om vooraf af te stemmen met de examencommissie, zodat zij tijdig op de hoogte is van de wijze waarop de bpv op een alternatieve wijze wordt ingevuld. Uiteindelijk stelt de examencommissie vast of aan de diploma-eis met betrekking tot bpv is voldaan.

2. Hoe borg je de kwaliteit van een alternatieve stage en de bijbehorende beoordelingen van praktijkopdrachten?

- Net zoals bij de reguliere bpv is het ook bij een alternatieve invulling van belang dat er zicht is op de kwaliteit. Dit kan het onderwijsteam op verschillende manieren doen: zoals door het voeren van de dialoog met betrokkenen of het afnemen van enquêtes bij studenten en betrokken bedrijven. Deze werkwijze kan vergelijkbaar zijn met de reguliere bpv. Het is belangrijk dat voor iedereen duidelijk is welke werkprocessen studenten bij het betreffende bedrijf of via de praktijkopdracht kunnen leren en hoe deze beoordeeld worden. De school stemt de verwachtingen daarover af en bereidt de betrokkenen voor op de te geven begeleiding en de rol in de beoordeling. Vervolgens wordt deze alternatieve stage geëvalueerd.

3. Hoe verantwoord je diplomering op basis van alternatieve bpv en minder bpv-uren? Tot op welk detailniveau moet een onderwijsteam zich hierover verantwoorden?

- Indien een aanpassing voor een heel cohort geldt, wordt de aanpassing opgenomen in een addendum bij de OER. Als het enkele studenten betreft, ligt het meer voor de hand om dit alleen in het diplomadossier op te nemen. Zie voor meer informatie hierover de handreiking [Verantwoorden van aanpassingen in onderwijs en examinering](#). Het is overigens moeilijk aan te geven tot op welk detailniveau verantwoording moet worden afgelegd. Verschillende situaties vragen om verschillende wijzen van verantwoorden.

4. Hoe borg je de gelijkwaardigheid tussen studenten, indien er verschillend invulling aan de bpv diploma-eis is gegeven?

- Alle studenten die diplomeren, voldoen in de ogen van het onderwijsteam en de examencommissie aan de eisen uit het kwalificatiedossier. Het servicedocument biedt ruimte om de vereiste vaardigheden die in de bpv worden opgedaan, op andere manieren op te doen. Het onderwijsteam zorgt ervoor dat deze alternatieven van voldoende kwaliteit zijn en dat de student het onderdeel alleen positief afrondt als de leerdoelen zijn behaald. Bij het inrichten van een kwalitatief goed onderwijsprogramma maakt men altijd keuzes. In deze tijd vergt dit meer maatwerk. Dit kan per student, per klas, per school, per regio anders zijn. Afwijken van het oorspronkelijke onderwijsprogramma kan zolang de kwaliteit niet in het geding is.

Dit geldt ook voor de alternatieve invulling van de bpv. Het onderwijsteam zorgt ook bij praktijkopdrachten op school voor kwaliteitsborging en het behalen van de leerdoelen, zodat iedere student de kans heeft om zich te ontwikkelen en te leren. Dat betekent, kortom, dat er bij diplomering geen twijfel is dat het minimaal vereiste basisniveau van beginnend beroepsbeoefenaar is behaald.

5. Moeten de bpv-uren, die vanwege corona niet worden ingevuld, later worden ingehaald?

- De mogelijkheid om alternatieven in te zetten voor bpv eindigt wanneer het servicedocument afloopt (01-02-2022). Studenten die voor die datum de bpv nog niet (volledig) hebben behaald, moeten bij het doen van bpv vanaf 1 februari 2022 wel weer voldoen aan de reguliere urennormen en de vereisten die aan de bpv worden gesteld.

Als een student de leerdoelen uit de bpv voor 1 februari 2022 heeft behaald en het onderwijsteam op basis daarvan concludeert dat alle leerdoelen voor de bpv volledig zijn behaald, dan hoeft de student later niet alsnog uren bpv te volgen of in te halen. Dat is onafhankelijk van wanneer de student afstudeert.

6. Kunnen scholen ter overbrugging kiezen om keuzedelen in de bpv vorm te geven, om zo de leerdoelen van de bpv te halen?

- Ja, dat kan. Omdat een leerbedrijf geen specifieke erkenning hoeft te hebben voor het verzorgen van de bpv van een keuzedeel, biedt dit soms meer ruimte om toch bpv aan te bieden. Indien bpv op een erkend leerbedrijf plaatsvindt, tellen deze uren mee in de totale bpv-uren voor de opleiding. In de selectie van keuzedelen kunnen de school en de student kiezen voor een verbreedend of verdiepend keuzedeel waarvoor het makkelijker is een stage te vinden. Een student in opleiding voor logistiek medewerker kan bijvoorbeeld het keuzedeel koerier bestelauto volgen. Een gastvrouw in opleiding kan met het keuzedeel gastvrijheid in de zorg aan de slag in een teststraat van de GGD.

Urennorm

7. Wanneer is er sprake van bpv-uren en wanneer spreken we van begeleide onderwijstijd?

- Onder begeleide onderwijstijd (bot) vallen onderwijsactiviteiten die worden gegeven onder verantwoordelijkheid en met actieve betrokkenheid van bevoegd onderwijspersoneel. We spreken van bpv-uren wanneer er sprake is van onderricht in de praktijk van het beroep bij een erkend leerbedrijf. De beroepspraktijkvorming wordt altijd verzorgd op grond van een bpv-overeenkomst. Zie voor meer informatie de publicatie '[Ruimte in regels in het mbo](#)'. De alternatieve opdrachten vallen niet onder bpv-uren, omdat er geen sprake is van een erkend leerbedrijf. Ze vallen onder de bot-uren als voldaan is aan de bovengenoemde criteria. Is dit niet het geval, dan tellen ze mee als 'overige uren'.

8. De Wet BIG schrijft een aantal uren praktijkervaring voor de opleiding tot verpleegkundige. Mogen studenten minder bpv-uren draaien dan daar wordt aangegeven?

- Voor de uren van de opleiding mbo verpleegkundige gelden twee wetten: de wet BIG en de WEB. Aan de wet BIG zijn Europese opleidingseisen gekoppeld. Deze schrijven voor hoeveel uren theorie-onderwijs en hoeveel uren praktijkonderwijs de opleiding moet bevatten. Alle informatie is te vinden in het verantwoordingsdocument: [Verantwoordingsdocument urennormen van de Wet BIG en WEB opleiding mbo-verpleegkundige \(MBO Raad\)](#).

Aan de praktijkuren conform de wet BIG hoeft geen BPVO (POK) ten grondslag te liggen. Waar ze wel aan moeten voldoen staat in het verantwoordingsdocument omschreven. Voor de bpv-uren conform de WEB gelden wel alle gewone regels, dus ook die met betrekking tot de BPVO (POK).

Examinering en diplomering

9. Kan aan de bpv diploma-eis worden voldaan wanneer er tijdens de opleiding alleen sprake is geweest van alternatieve bpv?

- De bpv kan als voldoende worden beoordeeld wanneer de vooraf afgesproken leerdoelen zijn behaald en hebben geleid tot een positieve beoordeling. Dit wordt aangetoond door de afgeronde leertaken en opdrachten. Wanneer er in het uiterste geval tijdens de opleiding helemaal geen stage bij een erkend leerbedrijf heeft plaatsgevonden, maar wel sprake is geweest van simulatie en/of praktijkopdrachten op school, is het aan het onderwijsteam om te beoordelen of leerdoelen afgerond kunnen worden zonder dat de vooraf geprogrammeerde bpv-uren gemaakt zijn. Daarbij is het raadzaam om het bedrijfsleven te betrekken bij bijvoorbeeld de begeleiding en/of beoordeling van de praktijkopdracht, zodat het bedrijfsleven ook hier een rol kan (blijven) spelen. **N.B.:** Het diplomeren zonder enige stage bij een erkend leerbedrijf is alleen in het uiterste geval mogelijk en geldt alleen voor studenten die voor 1 februari 2022 diplomeren. Daarnaast is deze optie niet mogelijk als er vanwege wettelijke beroepsvereiste een minimaal aantal verplichte bpv-uren is opgenomen.

10. Wat zijn aandachtspunten waar je bij simulatie van praktijkexamens die niet in de bpv plaats kunnen vinden, rekening mee moet houden?

- Het onderwijsteam en de examencommissie stemmen van te voren af over eventuele wijzigingen in de examinering, zodat zij eenduidig kunnen zijn richting de student. Het onderwijsteam verantwoordt zich richting de examencommissie over hoe de invulling van de examinering plaatsvindt en de examencommissie beoordeelt of met deze invulling de kwaliteit van de examinering wordt geborgd. Van belang is dat het voor de examencommissie duidelijk is welke keuzes zijn gemaakt bij welke student en waarom. Wat het onderwijsteam en de examencommissie afspreken kunnen ze bijvoorbeeld vastleggen in een bijlage bij het examenplan. Ook is het van belang studenten en beoordelaars goed te informeren over de gemaakte aanpassingen.

Optie 6 - Behalen van praktische leerdoelen bij een niet-erkend leerbedrijf

11. Als een student bij een niet-erkend leerbedrijf 'stage' loopt, waar moet de school dan rekening mee houden?

- Wanneer er stage wordt gelopen bij een niet-erkend leerbedrijf is het van belang om goede afspraken met dit bedrijf te maken, bijvoorbeeld waar het gaat om de begeleiding en de te behalen leerdoelen. Het maken van afspraken is ook van belang in het kader van de verzekering van de student. De school blijft volledig verantwoordelijk voor het praktijkonderwijs dat bij een niet-erkend leerbedrijf plaatsvindt.
Bij het maken van de afspraken kun je als school het model praktijkovereenkomst gebruiken, met name de artikelen die de rechtspositie van de student en aansprakelijkheid regelen.

N.B.: De uren die een student stage loopt bij een niet-erkend leerbedrijf gelden niet als formele bpv-uren, omdat er niet aan de voorwaarde van een erkend leerbedrijf is voldaan. De alternatieve stage kan echter *tijdens de looptijd van het servicedocument tot 1 februari 2022* wel dienen voor het behalen van leerdoelen uit het kwalificatiedossier die normaalgesproken via bpv-uren zouden worden gehaald. Deze uren worden gekwalificeerd als 'overige uren'.

12. Hoe beoordeel je de geschiktheid van een niet-erkend leerbedrijf?

- Het servicedocument raadt aan om in eerste instantie bedrijven altijd bij SBB aan te melden voor een erkenning. Adviseurs praktijkleren van SBB kunnen binnen 10 dagen een erkenning regelen als het bedrijf voldoet aan de voorwaarden. Wanneer een student als alternatief toch bij een niet-erkend bedrijf één of enkele leerdoelen gaat behalen, is het van belang dat er ook dan sprake is van een goede en veilige leeromgeving. Daarbij kan gekeken worden of en in hoeverre het bedrijf in staat is om voldoende en deskundige begeleiding te bieden en of de leerdoelen daar ook daadwerkelijk kunnen worden behaald. Voor meer handvatten kan het [BPV Protocol \(of onderdelen daarvan\)](#) worden gebruikt.

13. Hoe ga je om met de administratie van niet-erkende stageplekken waar studenten hun leerdoelen behalen? Deze uren kunnen niet bij DUO geregistreerd worden.

- In deze situatie is er feitelijk géén sprake van officiële bpv en vindt er dus geen melding plaats aan DUO. Wanneer geldt dat de bpv-leerdoelen worden behaald onder verantwoordelijkheid en met actieve betrokkenheid van bevoegd onderwijspersoneel, vallen de betreffende uren onder begeleide onderwijstijd, en wordt het administratief ook zo behandeld. Worden de leerdoelen behaald zonder dat het bevoegd onderwijspersoneel direct betrokken is, vallen de uren onder de 'overige' uren.

Optie 7 - Praktijkopdrachten

14. Mag je als school een simulatie werkplek/bedrijf creëren? Waarmee moet je dan rekening houden?

- Dat mag tot 1 februari 2022, zie optie 7 uit het servicedocument. Simulatie op school kan tijdelijk als alternatief worden gebruikt voor bpv en kan meetellen voor het diploma. Let er daarbij wel op dat aan eventuele extra gestelde wettelijke beroepsvereisten is voldaan.

15. Wat kenmerkt een goede praktijkopdracht? Wat is absoluut 'not done'?

- Dat is aan het onderwijsteam dat de beoordelingscriteria formuleert. Zolang de student de leerdoelen voldoende heeft leren beheersen, kan een praktijkopdracht meetellen voor de diploma-eis m.b.t. de bpv. Uit een praktijkopdracht moet dus duidelijk blijken wat er geleerd wordt en waarop beoordeeld wordt.

Erkenning leerplekken

16. Is het mogelijk om via vrijwilligerswerk stage te lopen en is deze plek dan ook erkend?

- Een plek wordt alleen erkend als leerbedrijf voor formele bpv door SBB. Een school/student kan de vrijwilligersorganisatie te allen tijde aandragen voor erkenning bij SBB. Die doorloopt dan in tien dagen het erkenningsproces. Is de organisatie niet geschikt als leerbedrijf, dan kan de school

op basis van het servicedocument alsnog oordelen dat de student wel leerdoelen kan behalen tijdens het vrijwilligerswerk. Als dit naar het idee van het onderwijsteam het geval is, dan kan het vrijwilligerswerk meetellen voor de diploma-eis m.b.t. de bpv .

17. Kan een leerbedrijf ook erkend worden voor één kerntaak of een deel van de werkprocessen?

- Het is mogelijk een leerbedrijf te erkennen voor één of meer kwalificaties of delen daarvan. SBB faciliteert dit al. Bij een aanvraag voor erkenning door het bedrijf, eventueel op voordracht van de school, kijkt SBB of erkenning op delen van de kwalificatie afgegeven kan worden.

18. Wij hebben verschillende voorbeelden van praktijkvervangingen gecreëerd op school i.s.m. het werkveld. Dit is niet erkend als leerbedrijf. Hoe zorgen we dat we deze hele waardevolle initiatieven ook in de toekomst nuttig kunnen inzetten?

- Het is ontzettend nuttig als studenten zoveel mogelijk hun opleiding kunnen volgen in de context van het beroep. Dat geldt niet alleen voor de formele bpv, maar ook voor de andere onderdelen van de opleiding. De vervangende opdrachten kunnen bijvoorbeeld worden ingezet voor het invullen van de bot- of overige uren, maar zullen naar verwachting geen alternatief meer zijn voor bpv als de tijdelijke maatregelen van het servicedocument worden beëindigd. Wel blijven praktijkopdrachten en simulaties inzetbaar voor een goede voorbereiding van studenten op de daadwerkelijke bpv in erkende leerbedrijven.

BBL

19. Welke alternatieven zijn er voor bbl'ers die de praktijk niet meer goed kunnen afronden door (tijdelijke) sluiting van het bedrijf of baanverlies?

- Het servicedocument zegt hierover het volgende in paragraaf 2.2:
"Wanneer de leerwerkplek tijdens de opleiding vervalt, ligt het voor de hand om te onderzoeken of een alternatieve leerbaan een oplossing kan zijn. Daarvoor kan de school hulp vragen bij SBB. Een alternatief is dat het onderwijsteam beoordeelt of de leerdoelen voor de betreffende bpv zijn behaald zonder dat alle daarvoor bestemde uren zijn gemaakt en er een positief oordeel over de gevolgde bpv in het algemeen kan worden gegeven.
Ook kan ervoor gekozen worden gebruik te maken van de bestaande mogelijkheid om gedurende maximaal 3 maanden onderwijs te volgen in de bol, waarna de student alsnog moet worden overgeschreven naar de bol of binnen de bbl blijft, al dan niet bij een ander leerbedrijf. Een andere optie is dat de bpv in de bbl-opleiding later moet worden afgerond, ook als dat leidt tot een langere opleidingsduur".

Meer weten?

Dinsdagmiddag 31 maart organiseerde het kennispunt in samenwerking met het ministerie van OCW en de Inspectie van het Onderwijs een vragenuurtje over het Servicedocument 5.1. Tijdens die sessie werden vragen gesteld over de bpv. De informatie vind je [hier](#).